

Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU2

Snabbare lagföring av brott

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. rättegångsbalken. Lagändringarna syftar till att utveckla och göra lagföringsprocessen mer effektiv och handlar bl.a. om

- ett krav på tingsrätterna att avgöra brottmål skyndsamt om brottet har ingått i ett särskilt snabbförfarande under utredningen
- att tillgänglighetsdelgivning införs som ett permanent delgivningsätt och utvecklas till att innefatta även handlingar som är omedelbart tillgängliga
- förenklad delgivning i fler fall
- uppdelad handläggning av åtal och därmed deldom i större omfattning
- snabbare delgivning av misstanke mot den som är under 18 år
- effektivare hantering av strafföreläggande.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett motionsyrkande.

I betänkandet finns en reservation (V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:279 Snabbare lagföring av brott.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Snabbare lagföring av brott	5
Reservation	16
Ny påföljdsbestämning efter tidigare dom, punkt 2 (V, C, MP).....	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionen	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Snabbare lagföring av brott

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
  2. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
  3. lag om ändring i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.,
  4. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
  5. lag om ändring i delgivningslagen (2010:1932).
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:279 punkterna 1–5.

2. Ny påföljdsbestämning efter tidigare dom

Riksdagen avslår motion

2022/23:18 av Malin Björk m.fl. (C).

Reservation (V, C, MP)

Stockholm den 10 november 2022

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Ardalan Shekarabi (S), Louise Meijer (M), Annika Strandhäll (S), Adam Marttinen (SD), Petter Löberg (S), Mikael Damsgaard (M), Katja Nyberg (SD), Mattias Vepsä (S), Charlotte Nordström (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson (SD), Sanna Backeskog (S), Robert Hannah (L) och Bassem Nasr (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:279 Snabbare lagföring av brott. I propositionen föreslår regeringen ändringar i bl.a. rättegångsbalken som syftar till att utveckla och göra lagföringsprocessen mer effektiv.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslaget i motionen finns i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har riktat två tillkännagivanden till regeringen om snabbare lagföring av brott (bet. 2017/18:JuU18, rskr. 2017/18:175 och bet. 2020/21:JuU28, rskr. 2020/21:396).

Utskottets överväganden

Snabbare lagföring av brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar. Förslagen syftar till att utveckla och göra lagföringsprocessen mer effektiv.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att tidigare utdömda bötesstraff i samband med uppdelad handläggning eller deldom ska kunna beaktas vid senare avgörande av ett mål.

Jämför reservationen (V, C, MP).

Propositionen

Inledning

Regeringen framhåller att det finns flera fördelar med snabbare lagföring. En snabb reaktion sänder en viktig signal om att samhället ingriper mot brottslighet. Som påföljdsreglerna är utformade innebär snabbare lagföring många gånger att den som återfaller i brott får en skarpare reaktion på den nya brottsligheten. Kortare handläggningstider minskar samtidigt påfrestningarna för målsäganden, tilltalade och vittnen, som inte behöver leva i ovisshet en längre tid fram till domstolsprövningen. Bevisningen blir i normalfallet också bättre om den tas upp i domstol kort tid efter händelsen eftersom förhörspersoner då ofta minns händelsen bättre. Det ökar förutsättningarna för materiellt riktiga domar och innebär således i många fall ett mer rättssäkert förfarande. Det blir dessutom mer resurseffektivt. När domstolarnas verksamhet bedrivs mer effektivt kan enskildas berättigade krav att få sin sak prövad inom rimlig tid bättre tillgodoses. Ytterst är detta en fråga om förtroendet för rättsväsendet. I propositionen lämnas flera förslag för att utveckla och göra lagföringsprocessen mer effektiv.

En försöksverksamhet med ett snabbförfarande

För att utveckla rättsväsendets förmåga att snabbt utreda och lagföra brott har regeringen beslutat om en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål. Försöksverksamheten inleddes i norra Stockholm i januari 2018 och har därefter successivt byggts ut och förlängts.

Den nu pågående försöksverksamheten finns i hela polisregion Stockholm och även i delar av övriga sex polisregioner i landet, tillsammans med berörda allmänna åklagarkammare. Försöksverksamheten finns också vid 27 av landets 48 tingsrätter. Syftet med försöksverksamheten är att brott ska kunna utredas och lagföras på kortare tid. Försöksverksamheten bedrivs i samverkan

mellan Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Rättsmedicinalverket och Domstolsverket. Grunden för försöksverksamheten är en ökad samverkan mellan de berörda myndigheterna och förändrade arbetsmetoder. I försöksverksamheten har också ett tillfälligt regelverk tillämpats som möjliggjort snabbare lagföring i praktiken. Det handlar framför allt om möjligheten till tillgänglighetsdelgivning och att utfärda strafföreläggandefullmakt.

Genom åtgärderna är målsättningen att tiden för utredning och lagföring av brott som ingår i försöksverksamheten bör kunna halveras jämfört med i dag. Försöksverksamheten ska pågå t.o.m. den 31 december 2022. I propositionen behandlar regeringen de lagstiftningsåtgärder som behövs för att försöksverksamheten därefter ska kunna övergå till en permanent ordning.

Tingsrätten ska avgöra vissa brottmål skyndsamt

Regeringen föreslår att det införs ett uttryckligt krav på att tingsrätten ska avgöra ett brottmål skyndsamt om det avser ett brott som under utredningen av brottet har ingått i ett särskilt snabbförfarande. Målet behöver dock inte avgöras skyndsamt om tingsrätten bedömer att det är olämpligt. Förslaget innebär att den skyndsamma hantering som tingsrätterna tillämpar i försöksverksamheten införs som en permanent ordning. En rimlig utgångspunkt är enligt regeringen att tiden från brott till dom ska vara två till sex veckor beroende på om polisutredningen har kunnat slutföras direkt på brottsplatsen eller om ytterligare utredningsåtgärder har behövts.

Utökade möjligheter att använda förenklad delgivning

När tingsrätten utfärdar stämning i brottmål ska stämningen tillsammans med vissa andra handlingar delges den tilltalade. I delgivningslagen (2010:1932) finns bestämmelser om vilka delgivningsformer som finns och när delgivning ska anses ha skett. Vid förenklad delgivning skickas stämning och andra handlingar till den tilltalades senast kända adress, och nästkommande arbetsdag skickas ett kontrollmeddelande om att handlingarna har skickats (22 och 23 §§). Förenklad delgivning har skett när två veckor har förflutit från det att handlingarna skickades, om kontrollmeddelandet har skickats på föreskrivet sätt och det inte framstår som osannolikt att handlingarna har kommit fram inom denna tid (26 §). Förenklad delgivning får som utgångspunkt inte användas vid delgivning av en handling som inleder ett förfarande, t.ex. en stämning. En förutsättning för att förenklad delgivning ska få användas för att delge stämning och andra handlingar i ett brottmål är att den tilltalade har delgetts information vid ett personligt sammanträffande med en åklagare, polis eller någon annan särskilt föreskriven tjänsteman om att delgivnings sättet kan komma att användas. Det får inte heller ha gått mer än tio veckor från det att informationen lämnades till dess att handlingarna skickas (33 kap. 6 § rättegångsbalken).

I propositionen föreslås att tidsfristen för förenklad delgivning i brottmål ska förlängas. Förslaget innebär att den tilltalade ska kunna delges stämning

och andra handlingar i ett brottmål genom förenklad delgivning om det vid den tidpunkt då handlingarna skickas till den tilltalade inte har förflutit längre tid än sex månader sedan information lämnades om att förenklad delgivning kan komma att användas i tingsrätten.

Regeringen föreslår även att kretsen som får delge information om förenklad delgivning ska utvidgas och att förenklad delgivning ska kunna användas i ett mål om undanröjande av villkorlig dom på samma sätt som i dag gäller vid undanröjande av skyddstillsyn.

Vidare föreslås att information ska kunna delges genom ljud- och bildöverföring om att förenklad delgivning kan komma att användas i tingsrätten för att delge den tilltalade stämning och andra handlingar i ett brottmål eller den dömda handlingar i ett mål om undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn. Enligt regeringen kan risken för missuppfattningar minimeras när informationen delges på ett sådant sätt lika väl som vid ett personligt sammanträffande.

Slutligen föreslår regeringen att ett kontrollmeddelande inte ska behöva skickas om handlingen som ska delges med förenklad delgivning skickas elektroniskt. Om ett kontrollmeddelande skickas, ska det skickas till samma adress som handlingen som ska delges. Kravet att kontrollmeddelandet ska ha skickats på föreskrivet sätt för att förenklad delgivning ska ha skett ska alltså bara gälla när ett sådant meddelande skickas.

Tillgänglighetsdelgivning som en permanent ordning

I den pågående försöksverksamheten är utgångspunkten att brott, förutom att utredas snabbare, ska kunna prövas i tingsrätten inom kortare tid. För att möjliggöra ett fungerande snabbförfarande introducerades därför tillgänglighetsdelgivning som ett nytt delgivningssätt att på försök användas i snabbförfarandet för att delge den tilltalade stämning och andra handlingar på ett enklare och snabbare sätt.

Tillgänglighetsdelgivning regleras i lagen (2018:160) om försök med tillgänglighetsdelgivning i brottmål. Delgivningssättet innebär att delgivning sker genom att stämning och andra handlingar i ett brottmål hålls tillgängliga vid en viss tingsrätt fr.o.m. en tidpunkt som bestäms i förväg. Förutsättningarna för delgivning är att den tilltalade ska ha delgetts information vid ett personligt sammanträffande med en polis eller åklagare om dels att delgivningssättet kan komma att användas, dels fr.o.m. vilken tidpunkt och vid vilken tingsrätt handlingarna kommer att hållas tillgängliga. Delgivning har skett när handlingarna har gjorts tillgängliga vid den tidpunkt och den tingsrätt som den tilltalade har fått information om. Detta gäller oavsett om delgivningsmottagaren faktiskt fått del av handlingarna eller inte. Som en serviceåtgärd skickas handlingarna också till delgivningsmottagaren på det sätt som han eller hon har efterfrågat, dvs. antingen med post eller på elektronisk väg.

I propositionen föreslår regeringen att tillgänglighetsdelgivning införs som en permanent ordning och att tillämpningsområdet utvidgas så att delgivnings-sättet även får användas för att delge den misstänkte en underrättelse om slutförd förundersökning och den dömda handlingar i ett mål om undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn. Vidare föreslås att tillgänglighetsdelgivning även ska få ske genom att en handling hålls tillgänglig omedelbart. Det innebär att tillgänglighetsdelgivning kan användas för att delge en handling som redan är tillgänglig hos en myndighet när mottagaren sammanträffar med t.ex. polisen och får information om delgivningssättet och att handlingen finns där.

För att säkerställa att tillgänglighetsdelgivning kan användas i så många ärenden som möjligt föreslår regeringen att kretsen som får delge information om tillgänglighetsdelgivning utvidgas till att även omfatta en tulltjänsteman, en kustbevakningstjänsteman eller en anställd vid en brottsbekämpande myndighet som myndigheten har utsett. I ett mål om undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn ska informationen även få delges av en anställd inom Kriminalvården. Förslaget innebär vidare att informationen får lämnas genom ljud- och bildöverföring.

Tillgänglighetsdelgivning ska ha skett när handlingen har gjorts tillgänglig vid den tidpunkt och på den plats som delgivningsmottagaren har delgetts information om. Om handlingen hålls tillgänglig omedelbart ska tillgänglighetsdelgivning ha skett den tredje arbetsdagen efter det att delgivningsmottagaren har delgetts information om att tillgänglighetsdelgivning kan komma att användas.

Regeringen föreslår att bestämmelserna om tillgänglighetsdelgivning tas in i delgivningslagen och att användningen begränsas till de fall som särskilt anges i lag. Denna särskilda reglering som också reglerar vilken krets som får lämna information om tillgänglighetsdelgivning placeras i rättegångsbalken.

Utökade möjligheter till deldom och uppdelad handläggning av åtal

Huvudregeln är att flera åtal mot en tilltalad ska handläggas i en rättegång och avgöras i en gemensam dom. När åtal har väckts mot någon för flera brott får åtalen dock handläggas var för sig om det är till fördel för målets handläggning och det inte finns särskilda skäl mot det (45 kap. 3 § rättegångsbalken). Samma förutsättningar gäller för att meddela dom i fråga om något av åtalen trots att handläggningen av de övriga åtalen inte avslutats, s.k. deldom (30 kap. 4 § rättegångsbalken).

Det kan vara till fördel för målets handläggning att dela upp lagföringen, exempelvis om ett vittne inte inställer sig till huvudförhandlingen så att det finns hinder mot förhandlingen när det gäller ett åtal samtidigt som målet i övriga delar kan avgöras. Ett annat exempel är om det kommer in ett nytt åtal en kort tid innan huvudförhandlingen ska hållas i ett i övrigt delgivet mål.

Ett särskilt skäl mot uppdelad handläggning och deldom är om den tilltalade skulle drabbas av en påtaglig nackdel i påföljdshänseende till följd av uppdelningen. Det hänger samman med att när en person döms till ansvar för fler än

ett brott ska rätten som huvudregel bestämma en gemensam påföljd för brotten med utgångspunkt i den samlade brottslighetens straffvärde (29 kap. 1 § och 30 kap. 3 § brottsbalken).

I propositionen föreslås att kravet på att det inte får finnas särskilda skäl mot deldom och uppdelad handläggning av åtal ska tas bort. För att deldom ska få meddelas och för att åtalen ska få handläggas var för sig ska det endast krävas att detta är till fördel för målets handläggning.

Regeringen konstaterar att även utan ett krav på att det inte får finnas särskilda skäl mot deldom eller uppdelad handläggning av åtal ger regleringen i 34 kap. brottsbalken om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom i de flesta fall förutsättningar att undvika att den tilltalade påverkas negativt i påföljdshänseende. Tidigare utdömda böter omfattas dock inte av regleringen i 34 kap. brottsbalken.

Att tidigare bötesstraff inte omfattas av regleringen i 34 kap. brottsbalken medför enligt Lagrådet att den enskilde riskerar att i många fall mötas av en väsentligt strängare straffsanktion än om brotten hade bedömts vid ett tillfälle. Lagrådet ifrågasätter starkt om man kan bortse ifrån denna effekt. Enligt Lagrådet kan det på goda grunder hävdas att det finns anledning att hantera frågan på det sätt som den har kommit till uttryck i litteraturen, dvs. genom att tillämpa grunderna för bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken när bötesstraff vid olika tillfällen döms ut för bötesbrottslighet som hade kunnat bedömas samlat. Om frågan lämnas olöst ser Lagrådet inte någon annan möjlighet än att avstyrka lagrådsremissens förslag i dessa delar.

Regeringen konstaterar att sådana situationer som Lagrådet beskriver inte uppkommer genom den förändring som regeringen nu föreslår utan kan uppstå redan i dag. En utvidgad möjlighet att dela upp handläggningen av åtal skulle dock kunna medföra något fler sådana situationer. Enligt regeringen är det i detta sammanhang varken möjligt eller lämpligt att, på det sätt som Lagrådet efterfrågar, uttala sig om tillämpningen av reglerna i 34 kap. brottsbalken, särskilt mot bakgrund av att det inte föreslås några förändringar av dessa bestämmelser.

Vidare konstateras att situationer där den dömde drabbas negativt i påföljdshänseende på grund av att åtal inte handläggs gemensamt är ovanliga och berör en liten grupp dömda. Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) visar det material som togs in för utvärderingen av snabbförfarandet att skillnaden för en person som dömts för fem likadana bötesbrott i en dom respektive fem separata domar i genomsnitt är 3 000 kronor. Brå anger därför att vikten av att möjliggöra snabb lagföring, även för särskilt brottsaktiva, får vägas mot risken att i ett begränsat antal fall landa i ett avsevärt högre bötesbelopp. Här bör enligt regeringen också framhållas att förslaget inte innebär någon ändring av att gemensam handläggning även fortsättningsvis ska vara huvudregel. Bestämmelserna om deldom och uppdelad handläggning av åtal är dessutom även fortsättningsvis fakultativa till sin karaktär, vilket innebär att rätten har utrymme att göra en lämplighetsbedömning i det enskilda fallet. Även om det alltså finns en viss risk för att ett ökat utrymme för uppdelad handläggning av

åtal i ett begränsat antal fall kan komma att leda till högre böter för den dömde, måste vikten av att möjliggöra en snabb lagföring, och de övriga skäl som regeringen har angett till stöd för att möjligheten till deldom och uppdelad handläggning av åtal bör tillämpas i större utsträckning, anses väga tyngre.

Av propositionen framgår även att några remissinstanser, i likhet med utredningen, anser att det finns skäl att se över straffmätningen vid flerfaldig bötesbrottslighet. Regeringen framhåller i det sammanhanget att den har gett en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå förändringar av strafflagstiftningen som ger uttryck för en skärpt syn på flerfaldig brottslighet. Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2023 (dir. 2021:56).

Effektivare inhämtning av personutredningar

Ett yttrande ska inhämtas från Kriminalvården, en s.k. personutredning, när det i ett brottmål för att avgöra påföljdsfrågan eller annars behövs en särskild utredning om en misstänkts personliga förhållanden eller om åtgärder som kan antas bidra till att han eller hon avhåller sig från fortsatt brottslighet. Ett beslut att inhämta en personutredning meddelas av rätten. Innan allmänt åtal har väckts får beslut meddelas av åklagaren, under förutsättning att den misstänkte har erkänt gärningen eller det annars finns sannolika skäl för misstanken att han eller hon har begått brottet (1 och 2 §§ lagen [1991:2041] om särskild personutredning i brottmål, m.m.). Regeringen föreslår att ett sådant beslut även ska få meddelas av undersökningsledaren.

Snabbare delgivning av misstanke mot den som är under 18 år

En förundersökning mot den som inte har fyllt 18 år och som gäller brott som kan ge fängelse ska bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke. Tidsfristen räknas från den dag som den unge hörs och underrättas om att han eller hon skäligen misstänks för brottet. Tidsfristen får överskridas under vissa förutsättningar (4 § lagen [1964:167] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare).

Mot bakgrund av att unga lagöverträdare bör lagföras snabbt anser regeringen att det krävs något utöver det allmänna skyndsamhetskravet även för tiden innan delgivning. Regeringen föreslår därför att delgivning av skäligen misstanke mot den som inte har fyllt 18 år och som gäller brott som kan ge fängelse ska ske så snart som möjligt efter det att misstanken har uppkommit under förutsättning att det kan ske utan men för utredningen.

Systemet med strafföreläggande förbättras

En fråga om ansvar för brott, som hör under allmänt åtal, får under de villkor som anges i 48 kap. rättegångsbalken avgöras av åklagare genom strafföreläggande. Strafföreläggande är avsett som ett sätt att bestämma straff när den misstänkte erkänner gärningen, brottet är mindre allvarligt och det inte råder någon tvekan om vilken påföljden ska bli. Påföljden vid ett strafföreläggande

kan vara böter, villkorlig dom eller en sådan påföljd i förening med böter. Ett strafföreläggande får också omfatta förverkande av egendom, särskild rättsverkan, kostnad för provtagning och analys, företagsbot och ett enskilt anspråk som avser betalningsskyldighet.

När åklagaren har utfärdat ett strafföreläggande kan den misstänkte omedelbart eller inom viss tid godkänna föreläggandet. Ett godkänt strafföreläggande gäller som en dom som har vunnit laga kraft.

Förhandsgodkännande i stället för fullmakt

Strafföreläggande som inte avser villkorlig dom kan godkännas genom ombud om en skriftlig fullmakt ges in till åklagaren (48 kap. 10 § rättegångsbalken). En polis eller någon annan som håller förhör med den misstänkte får inte föreslå denne att utfärda en fullmakt utan att den misstänkte har erkänt brottet och det finns särskild anledning att anta att saken inte eller bara med svårighet kan avgöras genom strafföreläggande om en fullmakt inte utfärdas (3 § strafföreläggandekungörelsen [1970:60]). I praktiken innebär det att fullmaktsförfarandet används främst för tillfälliga besökare utan hemvist i Sverige som t.ex. misstänks för tull- eller smugglingsförseelser.

I försöksverksamheten har ett undantag gjorts för kravet på att det ska finnas särskild anledning att anta att saken inte eller bara med svårighet kan avgöras genom strafföreläggande om en fullmakt inte utfärdas. Tillvägagångssättet har möjliggjort att den misstänktes medverkan har säkrats direkt på brottsplatsen eller i samband med förhör eller kontakt med polisen.

Även om fullmaktsförfarandet har visat sig vara ett snabbt, effektivt och rättssäkert sätt att lagföra erkända bötesbrott är det enligt regeringen i vissa avseenden inte en optimal lösning. Det handlar t.ex. inte om ett reellt förtroendeuppdrag till en fullmäktig utan är i själva verket en juridisk konstruktion i syfte att lagföra den misstänkte genom strafföreläggande utan hans eller hennes fortsatta medverkan. I propositionen föreslår regeringen därför att ett system med ett förhandsgodkännande ska ersätta det nuvarande fullmaktsförfarandet.

Regeringens förslag innebär att det ska införas en möjlighet att på förhand godkänna ett strafföreläggande som inte kommer att avse villkorlig dom. Ett förhandsgodkännande ska vara skriftligt, skrivas under av den misstänkte och innehålla uppgift om brottet med en beskrivning av brottet, tiden och platsen för brottet samt uppgift om den högsta bötespåföljd, den särskilda rättsverkan och det enskilda anspråk som den misstänkte är villig att godta. Ett förhandsgodkännande ska få återkallas av den misstänkte fram till dess att åklagaren har utfärdat strafföreläggandet. Ett förhandsgodkänt strafföreläggande ska anses vara slutligen godkänt när det har utfärdats. Om den misstänkte godkänner ett strafföreläggande på förhand ska förundersökningen få avslutas utan slutunderrättelse.

Kravet på att strafföreläggandet ska omfatta alla brott av den misstänkte tas bort

Ett strafföreläggande får inte utfärdas om det i föreläggandet inte tas upp alla brott av den misstänkte som enligt åklagarens vetskap föreligger till bedömning (48 kap. 5 § rättegångsbalken). Bestämmelsen är ett uttryck för asperationsprincipen och principen om gemensamt straff och infördes för att det skulle vara möjligt att döma till en gemensam påföljd vid flerfaldig brottslighet. Den misstänkte ska således inte kunna få ett strafföreläggande om han eller hon också är misstänkt för annan brottslighet som på något sätt ska avgöras inom kort och därmed kan påverka den gemensamma påföljden.

Om det finns brottsmisstankar som inte kan omfattas av strafföreläggandet blir alternativet för åklagaren att åtala den misstänkte och låta saken avgöras i domstol. I domstol finns inga hinder mot att döma den tilltalade till en påföljd även om andra brottsmisstankar utreds hos polis eller åklagare.

I propositionen föreslås att förbudet mot att utfärda ett strafföreläggande om det inte i föreläggandet tas upp alla brott som personen misstänks för ska tas bort. Ett godkännande av ett strafföreläggande ska vara utan verkan om godkännandet sker efter att åklagaren har utfärdat stämning, gett in en stämmingsansökan till rätten eller utfärdat ett nytt strafföreläggande som avser samma brott.

Enligt Lagrådet medför regeringens förslag, på samma sätt som när det gäller förslaget om utökade möjligheter till deldom och uppdelad handläggning av åtal, att den enskilde i många fall riskerar att mötas av en väsentligt strängare straffsanktion än om brotten hade bedömts vid ett tillfälle. Detta gäller särskilt för strafföreläggande eftersom det vid sådana förelägganden nästan alltid är fråga om bötesstraff, som inte träffas av reglerna i 34 kap. brottsbalken om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom.

Strafföreläggande med villkorlig dom ska kunna användas i fler fall

Villkorlig dom eller en sådan påföljd i förening med böter får i dag föreläggas genom strafföreläggande om det är uppenbart att rätten skulle döma till en sådan påföljd (48 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken). Det gäller dock inte för brott som har begåtts av någon som inte har fyllt 18 år eller om det finns anledning att förena den villkorliga domen med en föreskrift om samhällstjänst. Med uppenbarhetskravet ska ansvarsbedömningen i regel vara okomplicerad och påföljdsvalet ofta helt förutsebart.

I propositionen föreslår regeringen att villkorlig dom eller en sådan påföljd i förening med böter ska få föreläggas genom strafföreläggande om det är sannolikt att rätten skulle döma till en sådan påföljd. Ändringen innebär att kravet fortfarande är förhållandevis högt men att det blir möjligt att utfärda ett strafföreläggande med villkorlig dom i fler fall än vad som är möjligt i dag.

Sekretess i strafföreläggande

Enligt nuvarande ordning kan uppgifter i ärenden om strafföreläggande i princip aldrig bli föremål för sekretess. Det innebär att allmänheten kan få

tillgång till uppgifter som är mycket skyddsvärda om ett strafföreläggande utfärdas. För att uppgifter i förundersökningen ska kunna hållas skyddade måste åklagaren således i vissa fall väcka åtal i stället för att utfärda ett strafföreläggande. Det leder i sin tur till att lagföringen fördröjs och domstolarnas resurser i vissa fall måste användas för erkända och lindriga brott. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att samma sekretess ska gälla i ett ärende om strafföreläggande som skulle ha gällt för uppgifter om en enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden i vissa typer av brottmål i domstol. Vidare ska samma sekretess som skulle ha gällt i domstol för bild i en ljud- och bildupptagning gälla i ett ärende om strafföreläggande.

Återbetalning av kostnader för provtagning och analys

En tilltalad som döms för ett brott i ett mål där åklagaren för talan ska ersätta staten för kostnaden för provtagning och analys av blod, urin och saliv som avser honom eller henne och som har gjorts för utredning om brottet (31 kap. 1 § rättegångsbalken). Ersättningsskyldigheten kan sättas ned med hänsyn till den tilltalades brottslighet eller personliga och ekonomiska förhållanden.

Av propositionen framgår att kostnaden för provtagning och analys kan bero på många olika faktorer. Det innebär att det är svårt att på förhand veta hur stor kostnaden kommer att bli. En okänd kostnad för provtagning och analys kan vara ett hinder mot ett förhandsgodkännande av ett strafföreläggande. Enligt regeringen är det också otillfredsställande att den kostnad som en misstänkt kan förpliktats att återbetala skiljer sig åt väsentligt och beror på tillfälligheter som den misstänkte inte kan förutse eller påverka. Mot denna bakgrund föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om en taxa som ska tillämpas när ersättningskyldighet för provtagning och analys av blod, urin och saliv bestäms.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för delgivningsmottagare som har delgetts information om förenklad delgivning eller tillgänglighetsdelgivning före ikraftträdandet. För fullmakter som har utfärdats före ikraftträdandet ska 48 kap. 10 § rättegångsbalken gälla i den äldre lydelsen.

Utredningen om en skärpt syn på flerfaldig brottslighet

Som framgår ovan har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå förändringar av strafflagstiftningen som ger uttryck för en skärpt syn på flerfaldig brottslighet (dir. 2021:56). Inom ramen för uppdraget ska utredaren överväga olika modeller för hur en sådan förändring kan åstadkommas. Utredaren ska även överväga vilken inverkan ett samband mellan brotten bör ges vid straffvärdebedömningen.

I direktiven uppmärksammas bl.a. att man i det utredningsarbete som ligger till grund för det aktuella lagstiftningsärendet om snabbare lagföring bedömt att regleringen av straffmätning vid flerfaldig brottslighet – särskilt i förhållande till bötesbrottslighet – bör ses över eftersom den kan påverka förutsättningarna för en snabbare lagföring av brottsaktiva personer.

Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2023.

Tidigare riksdagsbehandling

I februari 2018 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om åtgärder för snabbare lagföring av brott som begås av unga (2017/18:JuU18, rskr. 2017/18:175). Utskottet angav bl.a. att det finns ett särskilt starkt intresse av en snabb reaktion från rättsväsendet när det gäller ungdomar samt att en skyndsamt handläggning gynnar både effektiviteten och rättssäkerheten i brottsbekämpningen (s. 28).

Våren 2021 föreslog utskottet ett nytt tillkännagivande om snabbare lagföring och anförde bl.a. följande (bet. 2020/21:JuU28 s. 42):

Mer måste göras för att korta tiden mellan brott och lagföring, särskilt i de fall ungdomar är inblandade. Under perioden 2018–2022 pågår ett försöksprojekt om snabbare lagföring för vissa brott. Därtill ska utredningen om ett permanent snabbförfarande i brottmål och andra åtgärder för en snabbare lagföring av brott (dir. 2020:6) redovisas den 15 juni 2021. Regeringen bör därefter skyndsamt ta fram de författningsförslag som behövs för att ungdomar som begår brott ska kunna lagföras snabbare.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:396).

Motionsyrkanden om snabbare lagföring behandlades senast av utskottet i april 2022. Motionsyrkandena avstyrktes, bl.a. mot bakgrund av att en proposition om snabbare lagföring var att vänta i september 2022 (bet. 2021/22:JuU27 s. 39). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2021/22:273).

Regeringens redovisning av riksdagens tillkännagivanden

I propositionen uppger regeringen att de tillkännagivanden som redovisats ovan är tillgodosedda genom de förslag som behandlas i propositionen och att de därmed är slutbehandlade.

Motionen

I motion 2022/23:18 av Malin Björk m.fl. (C) begärs ett tillkännagivande om att även tidigare utdömda bötesstraff i samband med uppdelad handläggning eller deldom ska kunna beaktas vid senare avgörande av ett mål. Genom en sådan ordning kan väsentliga skillnader i bötesbelopp undvikas samtidigt som effektivitetsvinsterna med de föreslagna lagändringarna bevaras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare efterfrågat åtgärder för snabbare lagföring av brott och ser därför positivt på att regeringen nu har överlämnat ett lagförslag som syftar till att utveckla och göra lagföringsprocessen mer effektiv. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Utskottet delar således bl.a. regeringens uppfattning att även om det finns en viss risk för att ett ökat utrymme för uppdelad handläggning av åtal i ett begränsat antal fall kan komma att leda till högre böter för den dömda, måste vikten av att möjliggöra en snabb lagföring, och de övriga skäl som regeringen har angett till stöd för att möjligheten till deldom och uppdelad handläggning av åtal bör tillämpas i större utsträckning, anses väga tyngre. När det gäller regleringen i 34 kap. brottsbalken om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom noterar utskottet också att en särskild utredare har fått i uppdrag att överväga och föreslå förändringar av strafflagstiftningen som ger uttryck för en skärpt syn på flerfaldig brottslighet. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ta något initiativ till en sådan lagändring som föreslås i motion 2022/23:18 (C). Motionsyrkandet avstyrks.

Avslutningsvis har utskottet inte något att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandena.

Reservation

Ny påföljdsbestämning efter tidigare dom, punkt 2 (V, C, MP)

av Gudrun Nordborg (V), Ulrika Liljeberg (C) och Bassem Nasr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:18 av Malin Björk m.fl. (C).

Ställningstagande

Vi välkomnar att den kunskap som inhämtats från försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål nu permanentas och implementeras i hela landet. Samtidigt finns det en del problem och frågeställningar som regeringens proposition inte besvarar på ett tillfredsställande sätt. Den mest centrala är den som Lagrådet lyft fram i sitt remissvar, när det gäller det förhållandet att utdömda bötesstraff i samband med uppdelad handläggning eller deldom inte kan beaktas inom ramen för ett slutgiltigt avgörande av målet. Detta medför att brott som enligt nu gällande ordning hade handlagts gemensamt inom ramen för samma process skulle leda till en mildare dom jämfört med den ordning som föreslås i propositionen, där bötesbeloppet kan bli väsentligt högre till följd av att redan utdömda bötesstraff alltså inte beaktas vid det slutgiltiga avgörandet av målet. Enligt vår mening är detta ett tydligt avsteg från principen om likabehandling eftersom samma brott kan leda till olika påföljder beroende på om handläggningen delas upp eller om deldom meddelas.

I regeringens proposition avfärdas detta problem med att risken för högre bötesbelopp till följd av uppdelad handläggning eller deldom är relativt liten. Att på ett sådant medvetet sätt bortse från centrala rättsstatliga principer och aspekter menar vi är ett oacceptabelt förfarande som dessutom riskerar att undergräva rättsstatens legitimitet och förtroende bland medborgarna.

En lösning vore därför, som Lagrådet också påpekar, att låta bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken vara tillämpliga även vid bötesstraff, på samma sätt som i dag gäller övriga påföljder. Genom en sådan ordning kan väsentliga skillnader i bötesbelopp undvikas samtidigt som effektivitetsvinsterna med de föreslagna lagändringarna bevaras. Vi menar därför att reglerna i 34 kap. brottsbalken bör omfatta även tidigare utdömda bötesstraff.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:279 Snabbare lagföring av brott:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i delgivningslagen (2010:1932).

Följdmotionen

2022/23:18 av Malin Björk m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även tidigare utdömda bötesstraff i samband med uppdelad handläggning eller deldom ska kunna beaktas vid senare avgörande av ett mål och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken

dels att 23 kap. 18 a §, 30 kap. 4 §, 31 kap. 1 §, 33 kap. 6 och 6 a §§, 45 kap. 3 § och 48 kap. 2, 4, 5, 9, 10 och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 33 kap. 6 b § och 45 kap. 13 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 kap.18 a §¹

När undersökningsledaren har slutfört den utredning som han eller hon anser är nödvändig har den misstänkte och försvararen rätt att ta del av det som har förekommit vid förundersökningen. Den misstänkte och försvararen ska underrättas om detta och om att de har rätt att begära att förundersökningen kompletteras. De ska ges skälig tid att ange den utredning de anser är önskvärd och i övrigt anföra det som de anser är nödvändigt. Något åtal får inte beslutas innan detta har skett.

Rätten enligt första stycket att ta del av det som har förekommit vid förundersökningen gäller även efter det att åtalet har väckts och fram till dess att åtalet slutligt har prövats eller saken annars slutligt har avgjorts. Denna rätt gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 och 3 a §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Om ett strafföreläggande har godkänts på förhand enligt 48 kap. 10 § behöver någon underrättelse enligt första stycket inte lämnas.

30 kap.4 §²

Om flera åtal handläggs i en rättegång får dom meddelas i fråga om något av dem trots att handläggningen av de övriga åtalen inte avslutats (deldom). Om åtalen avser samma tilltalad får deldom meddelas endast om det är till fördel för målets handläggning *och det inte finns särskilda skäl mot det.*

Om flera åtal handläggs i en rättegång får dom meddelas i fråga om något av dem trots att handläggningen av de övriga åtalen inte avslutats (deldom). Om åtalen avser samma tilltalad får deldom meddelas endast om det är till fördel för målets handläggning.

¹ Senaste lydelse 2017:176.

² Senaste lydelse 2014:320.

31 kap.

1 §³

Om den tilltalade döms för brottet i ett mål där åklagaren för talan, ska den tilltalade ersätta staten för det som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare. Den tilltalade ska också ersätta staten för kostnaden att hämta honom eller henne till rätten och för kostnaden för provtagning och analys av blod, urin och saliv som avser honom eller henne och som har gjorts för utredning om brottet.

Ersättningsskyldigheten omfattar dock inte kostnader som inte skäligen varit motiverade för utredningen, eller kostnader som vållats genom vårdslöshet eller försummelse av någon annan än den tilltalade, hans eller hennes ombud eller försvarare som utsetts av honom eller henne. Ersättningsskyldigheten omfattar inte heller det som betalats i ersättning till en försvarare för utlägg för tolkning av överläggning med den tilltalade.

Den tilltalade är inte i något annat fall än som avses i 4 § första stycket skyldig att betala mera av kostnaden för försvararen än vad han eller hon skulle ha fått betala i rättshjälpsavgift vid rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619). Det som sägs i den lagen om kostnad för rättshjälpsbiträde gäller i stället kostnad för offentlig försvarare.

Det belopp som den tilltalade ska betala får sättas ned helt eller delvis, om det finns skäl till det med hänsyn till den tilltalades brottslighet eller hans eller hennes personliga och ekonomiska förhållanden.

Om det belopp som den tilltalade skulle vara skyldig att ersätta understiger en viss gräns som regeringen fastställt, ska han eller hon inte vara ersättningsskyldig.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om en taxa som ska tillämpas när ersättningsskyldigheten för provtagning och analys enligt första stycket bestäms.

33 kap.

6 §⁴

Bestämmelserna i 3 § andra stycket, 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932) gäller inte delgivning av stämning i brottmål.

Bestämmelserna i 24 § och 25 § första stycket delgivningslagen hindrar inte att den tilltalade delges stämning och andra handlingar i ett brottmål genom förenklad delgivning om han eller hon av en tjänsteman som anges i tredje stycket vid ett personligt samman-

Bestämmelserna i 24 § och 25 § första stycket delgivningslagen hindrar inte att den tilltalade delges stämning och andra handlingar i ett brottmål genom förenklad delgivning, om han eller hon av en tjänsteman som anges i tredje stycket vid ett personligt samman-

³ Senaste lydelse 2018:533.

⁴ Senaste lydelse 2016:37.

träffande har delgetts information om att förenklad delgivning kan komma att användas i tingsrätten och det vid den tidpunkt då handlingarna skickas till den tilltalade inte har förflutit längre tid än *tio veckor* sedan informationen lämnades.

Information som avses i andra stycket får delges av

- a) en åklagare,
- b) en polisman *eller annan anställd vid Polismyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten som myndigheten har utsett,*
- c) en tulltjänsteman, *eller*
- d) en tjänsteman vid Kustbevakningen.

träffande *eller genom ljud- och bildöverföring* har delgetts information om att förenklad delgivning kan komma att användas i tingsrätten och det vid den tidpunkt då handlingarna skickas till den tilltalade inte har förflutit längre tid än *sex månader* sedan informationen lämnades.

- b) en polisman,

- c) en tulltjänsteman,
- d) en *kustbevakningstjänsteman, eller*
- e) *en annan anställd vid en brottbekämpande myndighet som den myndigheten har utsett.*

6 a §⁵

Bestämmelserna i 6 § andra stycket gäller även handlingar i ett mål enligt 28 kap. 9 § brottsbalken om informationen har delgetts den dömda personligen av en anställd inom Kriminalvården med anledning av myndighetens beslut att begära att åklagare för talan om att skyddstillsynen ska undanröjas.

Bestämmelserna i 6 § andra stycket gäller även handlingar i ett mål enligt 27 kap. 6 § *eller* 28 kap. 9 § brottsbalken, om informationen har delgetts den dömda personligen *eller genom ljud- och bildöverföring* av en anställd inom Kriminalvården med anledning av myndighetens beslut att *anmäla till åklagare, eller* begära att åklagare för talan om, att *den villkorliga domen eller* skyddstillsynen ska undanröjas.

6 b §

Tillgänglighetsdelgivning enligt 52–54 §§ delgivningslagen (2010:1932) får användas för att delge

1. den misstänkte en under rättelse om slutförd förundersökning enligt 23 kap. 18 a § första stycket,

⁵ Senaste lydelse 2021:250.

2. den tilltalade stämning och andra handlingar i ett brottmål, och

3. den dömda handlingar i ett mål om undanröjande av villkorlig dom enligt 27 kap. 6 § brottsbalken eller av skyddstillsyn enligt 28 kap. 9 § samma balk.

Informationen om tillgänglighetsdelgivning får delges av någon av de tjänstemän som anges i 6 § tredje stycket eller, i fall som avses i första stycket 3, av en anställd inom Kriminalvården med anledning av myndighetens beslut att anmäla till åklagare, eller begära att åklagare för talan om, att påföljden ska undanröjas.

45 kap.

3 §⁶

Om åtal har väckts mot någon för flera brott ska åtalen handläggas i en rättegång. Åtalen får dock handläggas var för sig om det är till fördel för målets handläggning och *det inte finns särskilda skäl mot det.*

Om åtal har väckts mot någon för flera brott ska åtalen handläggas i en rättegång. Åtalen får dock handläggas var för sig om det är till fördel för målets handläggning.

Om åtal har väckts mot flera personer får åtalen handläggas i en rättegång om det är till fördel för målets handläggning eller det annars finns skäl för det.

Åtal får inte förenas om domstolen är obehörig att handlägga något av åtalen eller om det gäller olika rättegångsformer för dem.

Åtal som handläggs gemensamt får delas upp när det finns skäl för det.

13 a §

Om målet avser ett brott som under utredningen av brottet har ingått i ett särskilt snabbförfarande ska rätten avgöra målet skyndsamt, om det inte är olämpligt.

48 kap.

2 §⁷

Strafföreläggande enligt detta kapitel innebär att den misstänkte föreläggs ett bötesstraff, efter vad åklagaren anser att brottet bör föranleda, som den misstänkte får godkänna omedelbart eller inom en viss tid. Under de förutsättningar som anges i 4 § andra stycket får strafföreläggande avse

⁶ Senaste lydelse 2014:320.

⁷ Senaste lydelse 2018:1951.

villkorlig dom eller en sådan påföljd i förening med böter. Av 5 a § framgår att ett strafföreläggande också får omfatta ett enskilt anspråk som avser betalningsskyldighet.

Föreläggande av ordningsbot enligt detta kapitel innebär att den misstänkte föreläggs ett bötesstraff, efter vad som bestämts enligt 14 §, som han eller hon får godkänna omedelbart eller inom en viss tid.

Om ett brott är förenat med egendoms förverkande, annan sådan särskild rättsverkan eller särskild rättsverkan i form av avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond, ska också en sådan särskild rättsverkan omfattas av ett strafföreläggande eller ett föreläggande av ordningsbot. Detsamma gäller kostnad för provtagning och analys av blod, urin och saliv som avser den misstänkte och som har gjorts för utredning om brottet. I fråga om sådan kostnad tillämpas bestämmelserna om särskild rättsverkan.

Om ett brott är förenat med egendoms förverkande, annan sådan särskild rättsverkan eller särskild rättsverkan i form av avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond, ska också en sådan särskild rättsverkan omfattas av ett strafföreläggande eller ett föreläggande av ordningsbot. Detsamma gäller kostnad för provtagning och analys av blod, urin och saliv som avser den misstänkte och som har gjorts för utredning om brottet. I fråga om sådan kostnad ska 31 kap. 1 § och bestämmelserna om särskild rättsverkan tillämpas.

Om ett brott är förenat med företagsbot ska boten också föreläggas genom strafföreläggande som den misstänkte får godkänna.

4 §⁸

Bötesstraff får föreläggas genom strafföreläggande beträffande brott för vilket böter ingår i straffskalan, dock inte normerade böter. Det finns särskilda bestämmelser om föreläggande av bötesstraff för brott som har begåtts av någon som är under arton år. Bestämmelsen i 34 kap. 1 § första stycket brottsbalken är tillämplig vid föreläggande av bötesstraff.

Villkorlig dom eller sådan påföljd i förening med böter får föreläggas genom strafföreläggande i fall då det är *uppenbart* att rätten skulle döma till sådan påföljd. Detta gäller dock inte för brott som har begåtts av någon som inte har fyllt arton år eller om det finns anledning att förena den villkorliga domen med en föreskrift om samhällstjänst.

Villkorlig dom eller sådan påföljd i förening med böter får föreläggas genom strafföreläggande i fall då det är *sannolikt* att rätten skulle döma till sådan påföljd. Detta gäller dock inte för brott som har begåtts av någon som inte har fyllt arton år eller om det finns anledning att förena den villkorliga domen med en föreskrift om samhällstjänst.

Företagsbot får föreläggas genom strafföreläggande i fall då boten inte överstiger tre miljoner kronor.

⁸ Senaste lydelse 2019:830.

5 §⁹

Strafföreläggande får inte utfärdas,

om förutsättningar för allmänt åtal inte föreligger,

om i föreläggandet inte tas upp alla brott av den misstänkte, vilka enligt åklagarens vetskap föreligger till bedömning, eller

om målsäganden förklarar att han eller hon avser att föra talan om enskilt anspråk i anledning av brottet som avser annat än betalningsskyldighet.

Strafföreläggande får inte utfärdas om

1. det inte finns förutsättningar för allmänt åtal, eller

2. målsäganden har förklarar att han eller hon avser att föra talan om enskilt anspråk i anledning av brottet som avser annat än betalningsskyldighet.

9 §¹⁰

Ett strafföreläggande godkänns genom att den misstänkte skriver under och till behörig mottagare lämnar en förklaring, att han eller hon erkänner gärningen och godtar det straff och den särskilda rättsverkan samt det enskilda anspråk som tagits upp i föreläggandet. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vem som ska ta emot en sådan förklaring.

Om en förklaring lämnas elektroniskt, ska den skrivas under med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen.

Om en förklaring lämnas elektroniskt, ska den skrivas under med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen. *Lämnas förklaringen i närvaro av en tjänsteman som anges i 33 kap. 6 § tredje stycket får den även skrivas under med en sådan elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 910/2014, i den ursprungliga lydelsen.*

10 §¹¹

Ett skriftligt godkännande av ett strafföreläggande som inte avser villkorlig dom, får i den misstänktes ställe lämnas av den som är ombud för den misstänkte, om en skriftlig fullmakt ges in till åklagaren. Fullmakten ska, utöver vad som följer av 12 kap., innehålla

Ett strafföreläggande kan godkännas på förhand av den misstänkte, om föreläggandet inte kommer att avse villkorlig dom. Ett förhandsgodkännande ska vara skriftligt, skrivas under av den misstänkte och innehålla

⁹ Senaste lydelse 2006:284.

¹⁰ Senaste lydelse 2020:918.

¹¹ Senaste lydelse 2020:918.

1. en förklaring att ombudet har rätt att godkänna ett strafföreläggande på den misstänktes vägnar,

2. uppgift om det brott som godkännandet får avse, varvid brottets art samt tiden och platsen för dess begående ska anges, samt

3. uppgift om den högsta bötespåföljd, den särskilda rättsverkan och det enskilda anspråk som den misstänkte är villig att godta.

Om en sådan fullmakt har getts in till åklagaren får ombudet ta emot handlingar i saken på den misstänktes vägnar.

1. uppgift om det brott som godkännandet avser, varvid brottets art samt tiden och platsen för brottet ska anges, och

2. uppgift om den bötespåföljd, den särskilda rättsverkan och det enskilda anspråk som den misstänkte godtar.

Om ett förhandsgodkännande lämnas elektroniskt gäller 9 § andra stycket.

Ett förhandsgodkännande av ett strafföreläggande får återkallas av den misstänkte.

Strafföreläggandet anses godkänt enligt 3 § andra stycket när det har utfärdats.

12 §¹²

Ett godkännande är utan verkan om det sker sedan åklagaren har

1. utfärdat stämning, stämningsansökan eller ett nytt strafföreläggande, 2. beslutat att inte väcka åtal för brottet, eller 3. beslutat att lägga ned eller inte inleda en förundersökning.	1. utfärdat stämning, stämningsansökan eller ett nytt strafföreläggande som avser samma brott,

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för delgivningsmottagare som har delgetts information om förenklad delgivning före ikraftträdandet.

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för delgivningsmottagare som har delgetts information om tillgänglighetsdelgivning före ikraftträdandet.

4. För fullmakter som har utfärdats före ikraftträdandet gäller 48 kap. 10 § i den äldre lydelsen.

¹² Senaste lydelse 2000:299.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

En förundersökning mot den som inte har fyllt arton år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa *skall* bedrivas med särskild skyndsamtet. Förundersökningen *skall* avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för *delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken*. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till

1. att den misstänkte *skall* delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott, eller
2. utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

En förundersökning mot den som inte har fyllt arton år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa *ska* bedrivas med särskild skyndsamtet. *Delgivning enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken av brottsmisstanke ska ske så snart som möjligt efter det att misstanken har uppkommit under förutsättning att det kan ske utan men för utredningen*. Förundersökningen *ska* avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för *delgivningen av brottsmisstanken*.

Tidsfristen får *dock* överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till

1. att den misstänkte *ska* delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott, eller

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Senaste lydelse 2006:894.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Ett beslut att inhämta yttrande från Kriminalvården meddelas av rätten. Innan allmänt åtal har väckts, får beslut meddelas av åklagaren. Beslutet *skall* meddelas så snart det lämpligen kan ske.

Ett beslut att inhämta yttrande från Kriminalvården meddelas av rätten. Innan allmänt åtal har väckts, får beslut meddelas av *undersökningsledaren eller* åklagaren. Beslutet *ska* meddelas så snart det lämpligen kan ske.

Om allmänt åtal inte har väckts, får beslut att inhämta yttrande meddelas endast under förutsättning att den misstänkte har erkänt gärningen eller det annars finns sannolika skäl för misstanken att han eller hon har begått brottet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Senaste lydelse 2005:980.

4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 35 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.

6 §¹

Secretessen enligt 1 § första stycket gäller inte

1. beslut om huruvida åtal ska väckas, beslut om att förundersökning inte ska inledas eller beslut om att förundersökning ska läggas ned,

2. för uppgift i ärende om *strafföreläggande eller* föreläggande av ordningsbot,

3. för uppgift som avser omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen (1984:387), eller

4. för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i 1 § första stycket 1–5 eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser, om uppgiften har införts i en allmän handling före år 1949.

1. beslut om huruvida åtal ska väckas, beslut om att *en* förundersökning inte ska inledas eller beslut om att *en* förundersökning ska läggas ned,

2. för uppgift i ärende om föreläggande av ordningsbot,

3. för uppgift i ärende om strafföreläggande, förutom i de fall sekretess enligt 12 eller 13 a § skulle ha gällt för uppgiften hos domstol,

4. för uppgift som avser omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen (1984:387), eller

5. för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i 1 § första stycket 1–5 eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser, om uppgiften har införts i en allmän handling före år 1949.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Senaste lydelse 2017:1076.

5 Förslag till lag om ändring i delgivningslagen (2010:1932)

Härigenom föreskrivs i fråga om delgivningslagen (2010:1932)

dels att nuvarande 52 § ska betecknas 55 §,

dels att 2, 22, 23 och 26 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 52 § ska sättas närmast före 55 §,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 52–54 §§, och närmast efter 51 § och närmast före 52–54 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Delgivning innebär att en handling skickas eller lämnas till den eller de personer som har behörighet att ta emot delgivningen eller att något av de andra förfaranden som anges i denna lag används.

Den som ensam eller tillsammans med någon är behörig att ta emot delgivning betecknas i denna lag som delgivningsmottagare. Bestämmelser om vilka som är delgivningsmottagare finns i 11–15 §§.

Delgivning enligt denna lag sker genom delgivningssätten

– vanlig delgivning (16–18 §§),

– muntlig delgivning (19–21 §§),

– förenklad delgivning (22–26 §§),

– särskild delgivning med juridisk person (27–30 §§),

– stämningmannadelgivning – stämningmannadelgivning

(31–46 §§), *och* (31–46 §§),

– kungörelsedelgivning (47–51 §§), *och* (47–

51 §§).

51 §§), *och*

– *tillgänglighetsdelgivning* (52–54 §§).

22 §

Förenklad delgivning sker genom att handlingen som ska delges skickas till delgivningsmottagaren och att det närmast följande arbetsdag skickas ett kontrollmeddelande om att handlingen har skickats.

Ett kontrollmeddelande behöver inte skickas om handlingen skickas på elektronisk väg.

23 §

Vid förenklad delgivning ska handlingen och kontrollmeddelandet skickas till delgivningsmottagarens senast kända adress.

Vid förenklad delgivning ska handlingen och kontrollmeddelandet, *om ett sådant skickas*, skickas till delgivningsmottagarens senast kända adress.

Om delgivningsmottagarens senast kända adress inte kan användas får handlingen och kontrollmeddelandet skickas till delgivningsmottagarens folkbokföringsadress om en sådan adress finns och skiljer sig från den som använts när handlingen skickades enligt första stycket.

26 §

Förenklad delgivning har skett när två veckor har förflutit från det att handlingen skickades, om kontrollmeddelandet har skickats på föreskrivet sätt och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen kommit fram inom denna tid.

Förenklad delgivning har skett när två veckor har förflutit från det att handlingen skickades, om kontrollmeddelandet, *när ett sådant skickas*, har skickats på föreskrivet sätt och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen kommit fram inom denna tid.

Tillgänglighetsdelgivning

Hur tillgänglighetsdelgivning går till

52 §

Tillgänglighetsdelgivning sker genom att handlingen som ska delges hålls tillgänglig hos en myndighet antingen omedelbart eller från och med en i förväg bestämd tidpunkt.

När tillgänglighetsdelgivning får användas

53 §

Tillgänglighetsdelgivning får användas av en myndighet i de fall som särskilt anges i lag, om delgivningsmottagaren vid ett personligt sammanträffande eller genom ljud- och bildöverföring har delgetts information om att sådan delgivning kan komma att användas samt information om från vilken tidpunkt och på vilken plats handlingen kommer att hållas tillgänglig.

Delgivningstidpunkten

54 §

Tillgänglighetsdelgivning har skett när handlingen har gjorts tillgänglig vid den tidpunkt och på den plats som delgivningsmottagaren har delgetts information om. Om handlingen hålls tillgänglig omedelbart har tillgänglighetsdelgivning skett den tredje arbetsdag-

en efter det att delgivningsmottagaren har delgetts information om att tillgänglighetsdelgivning kan komma att användas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för delgivningsmottagare som har delgetts information om förenklad delgivning före ikraftträdandet.
3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för delgivningsmottagare som har delgetts information om tillgänglighetsdelgivning före ikraftträdandet.